

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

"આર. વી"., એક ન્યાયિક અધિકારીની બાબતમાં

ઓક્ટોબર ૬, ૨૦૦૪

[આર. સી. લાહોટી, મુખ્ય ન્યાયમૂર્તિ, જી. પી. માથુર અને પ્રકાશ પ્રભાકર

નાઓલેકર, ન્યાયમૂર્તિઓ]

ન્યાય નું વ્યવસ્થાપન

ન્યાયિક ચુકાદામાં ટ્રાયલ જજની નીંદાની યોગ્યતા –કલમ ૪૮૨ સી.
આર. પી. સી. હેઠળ આરોપી દ્વારા સુનાવણીમાં વિલંબના આધારે કાર્યવાહીને
રદ કરવા માટેની અરજી-હાઈકોર્ટ દ્વારા ટ્રાયલ જજ સામેના અવલોકનોને નકારી
કાઢવામાં આવે છે-ઠરાવેલ કે , ન્યાયિક અધિકારી વિરુદ્ધના અવલોકનો
બિનજરૂરી હોવાથી, કાઢી નાખવામાં આવે છે –બંધારણની કલમ ૨૩૫ હેઠળ

તેના અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરવા માટે ઉચ્ચ અદાલત પર છોડી દેવામાં આવે છે-ભારતનું બંધારણ-કલમ ૨૩૫-ન્યાયિક સૂચના.

ફોજદારી ઇન્સાફી કાર્યવાહીનો સામનો કરી રહેલા એક આરોપીએ સુનાવણીમાં વિલંબના આધારે કાર્યવાહી રદ કરવા માટે કલમ ૪૮૨ સી. આર. પી. સી. હેઠળ અરજી દાખલ કરી હતી.અરજીની સુનાવણી કરતા હાઈકોર્ટના એકલ ન્યાયાધીશે ૮/૪/૨૦૦૧ પર ટ્રાયલ કોર્ટને ૨૪/૪/૨૦૦૧ પર સાક્ષીઓની તપાસ કરવા માટે પગલાં લેવા અને સુનાવણી પૂર્ણ કરવામાં વિલંબ અંગે સમજાવવા નિર્દેશ આપ્યો હતો.જ્યારે ૨૭/૪/૨૦૦૧ પર અરજી હાથ ધરવામાં આવી ત્યારે આરોપી અરજદારના વકીલે જણાવ્યું હતું કે નિર્દિષ્ટ તારીખે માત્ર ૫ સાક્ષીઓની તપાસ કરવામાં આવી હતી.કોર્ટે અરજી પર દિવસના અંતમાં સુનાવણી કરવાનો નિર્દેશ આપ્યો હતો અને રજિસ્ટ્રીને ટેલિફોન પર ટ્રાયલ જજ પાસેથી ખુલાસો માંગવા કહ્યું હતું.ટેલિફોન પર મળેલો જવાબ, જે બીજા દિવસે મળેલા લેખિત સ્પષ્ટીકરણનો સારાંશ હતો, તેને અદાલતની જાણમાં લાવવામાં આવ્યો હતો.અદાલતે અરજીને નકારી કાઢતી વખતે, આદેશના કાર્યકારી ભાગમાં નિર્દેશ આપ્યો હતો કે 'જરૂરી વિભાગીય કાર્યવાહી શરૂ કરવી' 'ટ્રાયલ જજની વર્તણૂકને ધ્યાનમાં રાખીને' અને હાઈકોર્ટ દ્વારા ૮/૩/૨૦૦૧ પર પસાર કરાયેલા 'આદેશનું પાલન ન કરવા માટે'.ટ્રાયલ જજે હાઈકોર્ટ સમક્ષ રિટ પિટિશન દાખલ કરી હતી જેમાં સિંગલ જજ દ્વારા કરવામાં આવેલા અવલોકનો

અને ન્યાયિક આદેશમાં આપવામાં આવેલા નિર્દેશને હટાવવાની માંગ કરવામાં આવી હતી.રિટ પિટિશન રદ કરવામાં આવી હતી.નારાજ ન્યાયિક અધિકારીએ હાલની અપીલ દાખલ કરી હતી.

અપીલને મંજૂરી આપતા કોર્ટે

ઠેરવ્યુ :૧.૧.ગૌણ ન્યાયતંત્રના સભ્યોનીદા કરવાથી વ્યવસ્થાને કોઈ ફાયદો થતો નથી કારણ કે જાહેર રેકૉર્ડ પર મૂકવાથી, તેમના પર મૂકવામાં આવેલા આક્ષેપ, ન્યાયિક સંસ્થાઓમાં લોકોના વિશ્વાસને હ્યમચાવે છે.

[૧૩૪-એ]

મહાબીર સિંહ વિરુદ્ધ હરિયાણા રાજ્ય, [૨૦૦૧] ૭ એસ. સી. સી. ૧૪૮; આર. સી. તામરાકર અને અન્ય વિરુદ્ધ નિદી લેખા, [૨૦૦૧] ૮ એસ. સી. સી. ૪૩૧ અને 'કે' ની બાબતમાં, ન્યાયિક અધિકારી, [૨૦૦૧] ૩ એસ. સી. સી. ૫૪ પર આધાર રાખ્યો હતો.

૧.૨.અપીલકર્તાએ લેખિતમાં આપેલા ખુલાસામાં તેમની સમક્ષ પડતર કેસોની વિશાળ સંખ્યા, સાક્ષીઓની સંખ્યા (આશરે ૬૦) કે જેની સુનાવણી પૂર્ણ કરતા પહેલા તપાસ કરવાની જરૂર હતી, અવિનયી પ્રક્રિયા સેવા આપતી

એજન્સી અને ફરીથી પ્રક્રિયાઓ બહાર પાડતી અદાલતમાં વધુ પડતા બોજવાળા કારકુન તરફ ધ્યાન દોર્યું છે, અને આ બધાની ટોચ પર સંખ્યાબંધ આરોપી વ્યક્તિઓ માટે હાજર રહેલા વિવિધ વકીલોની સંખ્યા કે જેઓ તેમની સુવિધા પર આગ્રહ રાખે છે તેમને પણ અદાલત દ્વારા સમાવવામાં આવે છે. આ સમજૂતી વાજબી છે અને ૮મી માર્ચ, ૨૦૦૧ના રોજ સિંગલ જજ દ્વારા આપવામાં આવેલા આદેશોનું કથિત પાલન ન કરવાના કારણોને સંતોષકારક રીતે સમજાવે છે. તે ન્યાયિક રીતે નોંધપાત્ર હકીકત છે કે ગોંડા અદાલતો પર વધુ પડતો બોજ હોય છે અને તેમને એવા કેસોની સંખ્યા સાથે વ્યવહાર કરવા માટે કહેવામાં આવે છે જે ન્યાયાધીશ વાજબી રીતે સંભાળી શકે તેના પ્રમાણમાં સંપૂર્ણપણે બહાર હોય છે.

[૧૩૫-સી, ડી, ઇ]

૧.૩.તારીખ ૨૭/૪/૨૦૦૧ ના આદેશમાં અપીલકર્તા સામે કરવામાં આવેલા પ્રતિકૂળ અવલોકનો અને તેમાં સમાવિષ્ટ નિર્દેશને દૂર કરવામાં આવશે કારણ કે તે બિનજરૂરી હતા અને તેને ન્યાયિક આદેશનો ભાગ ન બનાવવો જોઈએ. જો કે, ભારતના બંધારણની કલમ ૨૩૫ હેઠળ તેને આપવામાં આવેલા અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરીને કોઈપણ કાર્યવાહી શરૂ કરવા માટે ઉચ્ચ અદાલત પર છોડી દેવામાં આવે છે, પરંતુ ૨૭ મી એપ્રિલ, ૨૦૦૧ ના આદેશમાં આપવામાં આવેલા અવલોકનો અને નિર્દેશથી સ્વતંત્ર છે. [૧૩૫-એચ]

ફોજદારી અપીલીય અધિકારક્ષેત્ર :ક્રિમિનલ અપીલ નંબર
૧૧૫૨/૨૦૦૪.

એસ. બી. સી. આર. આઈ. એમ. પી. નંબર ૪૬૬/૨૦૨૨ માં રાજસ્થાન
હાઈકોર્ટના તા.૧૦/૦૯/૨૦૦૩ ના ચુકાદા અને આદેશમાંથી.

અપીલકર્તા માટે તેમની સાથે એમ. આર. કાલા, સુનીલ કુમાર જૈન અને
એસ. બોરઠાકુર હતા.

મેસર્સ અર્પુથમ, અરુણા એન્ડ કંપની માટે એ. મારિયારપુથમ અને
અરુણા માથુર.પ્રતિવાદીઓ માટે મનીષ કુમાર અને અંસાર અહમદ ચૌધરી.

મુખ્ય ન્યાયાધીશ આર. સી. લાહોટીએ આ ચુકાદો આપ્યો હતો. રજા
આપવામાં આવી છે.

અમારી સમક્ષ અપીલકર્તા ઉચ્ચ ન્યાયિક સેવાના સભ્ય છે, જે હાલમાં
ફાસ્ટ ટ્રેક કોર્ટમાં અધિક જિલ્લા ન્યાયાધીશ તરીકે નિયુક્ત છે.અપીલકર્તા ટ્રાયલ
કોર્ટના પીઠાસીન ન્યાયાધીશ હતા, જેમાં આરોપી ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ
૪૨૦,૪૬૭,૪૬૮ અને ૪૭૧ હેઠળ ગુનાહિત કેસમાં (૧૯૯૪ થી) સુનાવણીનો

સામનો કરી રહ્યો હતો.વર્ષ ૨૦૦૧માં, આરોપીએ ફોજદારી કાર્યવાહી સંહિતાની કલમ ૪૮૨ (ટૂંકમાં "સી. આર. પી. સી".) હેઠળ અરજી દાખલ કરી હતી, જેમાં સુનાવણીમાં વિલંબના આધારે કાર્યવાહી રદ કરવાની માંગ કરવામાં આવી હતી.૮મી માર્ચ, ૨૦૦૧ના રોજ આરોપી દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી અરજીની સુનાવણી કરતા હાઈકોર્ટના એક જ ન્યાયાધીશે એક આદેશ પસાર કરીને ટ્રાયલ કોર્ટને ૨૪મી એપ્રિલ, ૨૦૦૧ના રોજ સાક્ષીઓની સકારાત્મક તપાસ થાય તે સુનિશ્ચિત કરવા માટે તાત્કાલિક તમામ શક્ય પગલાં લેવાનો નિર્દેશ આપ્યો હતો.ટ્રાયલ કોર્ટને એ પણ સમજાવવા માટે નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો કે શા માટે આટલા લાંબા સમય સુધી સાક્ષીઓને ઘણી વાર પ્રક્રિયા જારી કરવામાં આવી ન હતી જેના પરિણામે સુનાવણી લંબાવવામાં આવી હતી.સી. આર. પી. સી. ની કલમ ૪૮૨ હેઠળની અરજી પેન્ડિંગ રાખવામાં આવી હતી.તે ૨૭મી એપ્રિલ, ૨૦૦૧ના રોજ ફરીથી સુનાવણી માટે આવી હતી.આરોપી-અરજદારના વિદ્વાન વકીલે હાઈકોર્ટ સમક્ષ ફરિયાદ કરી હોવાનું જણાય છે કે ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા ૨૪મી એપ્રિલ, ૨૦૦૧ના રોજ હાજર રહેવા માટે માત્ર ૨૦ સાક્ષીઓને બોલાવવામાં આવ્યા હતા, જેમાંથી માત્ર ૫ સાક્ષીઓ હાજર રહ્યા હતા અને તેમની તપાસવામાં આવેલ હતા , જ્યારે આગામી તારીખ ૨૯મી મે, ૨૦૦૧ નક્કી કરવામાં આવી હતી.અરજીની સુનાવણી કરતા વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે ૮મી માર્ચ, ૨૦૦૧ના રોજ નિર્દેશિત શરતોમાં ટ્રાયલ કોર્ટના પ્રિસાઈડિંગ જજ પાસેથી સમજૂતી ન મળવાને કારણે ઉશ્કેરાટ અનુભવ્યો હોવાનું જણાય

છે.દિવસની શરૂઆતમાં આ કેસની સુનાવણી હાથ ધરવામાં આવી હતી.રજિસ્ટ્રીને ટેલિફોન પર ઉતાવળ પછી ટ્રાયલ કોર્ટના પીઠાસીન ન્યાયાધીશ પાસેથી ખુલાસો માંગવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો અને આ કેસ દિવસના પછીના ભાગમાં એટલે કે બપોરના ભોજન પછી હાથ ધરવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો.ટેલિફોન પર મળેલો મૌખિક પ્રતિસાદ અને હાઈકોર્ટના વિદ્વાન સિંગલ જજની જાણમાં લાવવામાં આવેલો જવાબ એ સમજૂતીનો સારાંશ હતો જે બીજા દિવસે લેખિતમાં પ્રાપ્ત થયો હતો.ટ્રાયલ કોર્ટના પીઠાસીન અધિકારીએ સમજાવ્યું હતું કે જે સાક્ષીઓની તપાસ કરવાની હતી તેમને સમન્સ નિયત તારીખ એટલે કે ૨૪મી એપ્રિલ, ૨૦૦૧ના રોજ પુરાવા નોંધવા માટે સમયસર જારી કરવામાં આવ્યા હતા.જોકે, માત્ર ૫ સાક્ષીઓ હાજર રહ્યા હતા અને તેમના નિવેદનો નોંધવામાં આવ્યા હતા.કુલ મળીને ૬૦ સાક્ષીઓની તપાસ કરવાની હતી.ટ્રાયલ કોર્ટે તેમને સુનાવણીની ૩ તારીખો એટલે કે ૨૯ મે, ૨૦૦૧ નક્કી કરીને સમન્સ પાઠવવાનો નિર્દેશ આપ્યો હતો. ૧૨મી જૂન, ૨૦૦૧ અને ૨૬મી જૂન, ૨૦૦૧.૨૪મી એપ્રિલ, ૨૦૦૧ના રોજ હાજર ન થયેલા સાક્ષીઓની તપાસ માટે ૨૯મી મે, ૨૦૦૧ની તારીખ નક્કી કરવામાં આવી હતી, જ્યારે બાકીની બે તારીખો દરેક તારીખે ૨૦ સાક્ષીઓની તપાસ માટે નક્કી કરવામાં આવી હતી.જ્યાં સુધી પ્રક્રિયા જારી ન કરવાની (અને સાક્ષીઓની તપાસ ન કરવાની) વાત છે ત્યાં સુધી ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા આપવામાં આવેલા સ્પષ્ટીકરણના નીચેના ભાગને બહાર કાઢવા અને પુનઃઉત્પાદિત કરવા ઉપયોગી થશે:—

"અગાઉ પ્રક્રિયા જારી ન કરવા બદલ સંબંધિત કારકુન પાસેથી ખુલાસો માંગવામાં આવ્યો હતો.ફરિયાદી પક્ષના પુરાવાને બંધ કરવાની આરોપીની અરજી વચ્ચે, કુલ ૧૧ સુનાવણીઓ થઈ હતી.જેમાંથી ત્રણ તારીખો માટે પ્રક્રિયા બહાર પાડવામાં આવી હતી.કારકુન સમજાવે છે કે વધુ પડતા કામના ભારણને કારણે પ્રક્રિયા જારી કરી શકાતી નથી.કારકુનને પ્રક્રિયા જારી કરવા માટે કડક સૂચનાઓ આપવામાં આવી છે.

પોલીસ દ્વારા પ્રક્રિયા પરત ન કરવાને કારણે પણ કેસનો નિર્ણય લેવામાં વિલંબ થયો હતો.માનનીય હાઈકોર્ટના આદેશો સૂચવતા, ૨૪/૪/૨૦૦૧ તારીખની પ્રક્રિયા સાથે પત્ર બહાર પાડતી વખતે, ૧૩ પ્રક્રિયાઓ કરવામાં આવી હતી.જેમાંથી પાંચ સાક્ષીઓ હાજર હતા જેમના પુરાવા નોંધવામાં આવ્યા હતા.

સાહેબ, આ અદાલતમાં પહેલેથી જ લગભગ ચાર હજાર કેસ પેન્ડિંગ હતા.હાલમાં લગભગ બે હજાર પાંચસો કેસ પેન્ડિંગ છે.અલગ-અલગ કામ અતિશય રહે છે.આ કેસમાં આરોપી માટે ચાર અલગ-અલગ

વકીલો છે.તેના માટે કોર્ટે એક સમયે તેમની હાજરી માટે વધુ સમય પસાર કરવો પડે છે.

પોલીસ દ્વારા પ્રક્રિયા પરત કરવી પણ અસંતોષકારક છે.ઘણી વખત, પ્રક્રિયાઓ પરત કરવામાં આવતી નથી.પ્રક્રિયા પરત કરવામાં પણ, અહેવાલો અધૂરા મોકલવામાં આવે છે.આ સંજોગો પછી પણ, હું તમને ખાતરી આપું છું કે કેસોનો નિર્ણય લેવામાં, દરેક પગલું વહેલા નિકાલ માટે લેવામાં આવશે.

૨૭મી એપ્રિલ, ૨૦૦૧ના રોજ હાઈકોર્ટના વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે આરોપી દ્વારા કરાયેલી સી. આર. પી. સી. ની કલમ ૪૮૨ હેઠળની અરજીને બરતરફ કરવાનો નિર્દેશ આપ્યો હતો.જો કે, તે જ સમયે આદેશના કાર્યકારી ભાગમાં, વિદ્વાન સિંગલ જજે રજિસ્ટ્રાર જનરલને ટ્રાયલ કોર્ટના પ્રિસાઈડિંગ જજ સામે 'જરૂરી વિભાગીય કાર્યવાહી શરૂ કરવા' નિર્દેશ આપ્યો હતો 'ટ્રાયલ જજની વર્તણૂકને જોતા' અને '૮ મી માર્ચ, ૨૦૦૧ ના રોજ હાઈકોર્ટ દ્વારા પસાર કરાયેલા' આદેશનું પાલન ન કરવા માટે '' આજે સુધીમાં તેનો ખુલાસો રજૂ ન કરવા અને સુનાવણીમાં કુલ વિલંબ માટે '.આદેશની એક નકલ સંબંધિત ન્યાયાધીશની વ્યક્તિગત ફાઈલમાં રાખવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો.

ગૌણ ન્યાયાધીશે અન્ય કોઈ વિકલ્પ છોડ્યો ન હતો અને ઉચ્ચ અદાલતમાં અરજી દાખલ કરી હતી જેમાં વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે કરેલા અવલોકનો અને તેમની વિરુદ્ધ જે હદ સુધી નિર્દેશો આપવામાં આવ્યા હતા તેને દૂર કરવાની માંગ કરવામાં આવી હતી. હાઈકોર્ટના અન્ય વિદ્વાન સિંગલ જજ દ્વારા વિવાદિત આદેશ દ્વારા અરજીનો નિકાલ કરવામાં આવ્યો છે, જેમણે અવલોકન કર્યું છે કે તેમની અરજીમાં વિદ્વાન ગૌણ ન્યાયાધીશ દ્વારા જે સમજૂતી આપવામાં આવી હતી તે તેમની સામે શરૂ કરવા માટે નિર્દેશિત શિસ્તની કાર્યવાહીમાં બચાવ દ્વારા સ્થાપિત કરવા માટે ઉપલબ્ધ છે અને તેથી, એવું કહી શકાતું નથી કે ૨૭ મી એપ્રિલ, ૨૦૦૧ ના રોજ હાઈકોર્ટનો આદેશ કોઈ સ્પષ્ટ અન્યાયમાં પરિણમશે અથવા કોઈપણ અદાલતની પ્રક્રિયાનો દુરુપયોગ કરશે. દુઃખી થઈને, ગૌણ ન્યાયિક અધિકારીએ વિશેષ રજા દ્વારા આ અપીલ દાખલ કરી છે.

ઉચ્ચ અદાલતે ઉચ્ચ અદાલતના કુલસચિવ દ્વારા સૂચવવામાં આવેલા વકીલ દ્વારા હાજરી આપી છે. અપીલ કરવા માટે વિશેષ રજા માટેની અરજીને પડકારતી હાઈકોર્ટના રજિસ્ટ્રાર (રાઈટ્સ) દ્વારા સોગંદનામું દાખલ કરવામાં આવ્યું છે.

અમે અપીલકર્તા-ન્યાયિક અધિકારીના વિદ્વાન પરિષ્ઠ વકીલ તેમજ ઉચ્ચ ન્યાયાલયના વિદ્વાન વકીલને પણ સાંભળ્યા છે. અમે સંતુષ્ટ છીએ કે ઉચ્ચ

ન્યાયાલયનો વિવાદિત આદેશ આ અદાલત દ્વારા જાહેરાતોની શ્રેણીમાં નિર્ધારિત કાયદાની વિરુદ્ધ છે અને તેથી તેને રદ કરવામાં આવે છે.

આ અદાલતે વારંવાર ઉચ્ચ ન્યાયાલયની અનુશાસનાત્મક, વહીવટી અને ન્યાયિક-ગૌણ ન્યાયતંત્રને નિયંત્રણમાં રાખવાની જરૂરિયાત પર ભાર મૂક્યો છે.જો કે, તે જ સમયે આ અદાલતે ઉચ્ચ અદાલતોને ચેતવણી આપી છે કે દેખરેખની તેની સત્તાનો ઉપયોગ કરતી વખતે સંયમ, કાળજી અને સાવચેતીની જરૂરિયાત પર ભાર મૂક્યો છે જેથી અન્યને ન્યાય આપનારાઓ પોતે અન્યાય ન ભોગવે.માત્ર થોડા જ નિર્ણયોનો સંદર્ભ આપવા માટે તે પૂરતું હશે.મહાબીર સિંહ વિરુદ્ધ હરિયાણા રાજ્ય [૨૦૦૧] ૭ એસ. સી. સી. ૧૪૮ માં, આ અદાલતે ન્યાયિક સંયમ જાળવવાની અને (પોલીસ અને) ગૌણ ન્યાયતંત્રની બિનજરૂરી સજા ટાળવાની જરૂરિયાત પર ભાર મૂક્યો હતો.ફરીથી આર. સી. તામરાકર અને અન્ય વિરુદ્ધ નિધિ લેખા [૨૦૦૧] ૮ એસ. સી. સી. ૪૩૧ માં, અગાઉના કેટલાક કેસોમાં તેના અવલોકનોને પુનરાવર્તિત કરતા આ અદાલતે એવું માન્યું હતું કે ન્યાયિક સંયમ એ દરેક ન્યાયિક વ્યવસ્થાનો સદ્ગુણ છે.નીચલા સ્તરોમાં અદાલતોના તારણો, આદેશો અથવા કાર્યવાહીમાં જે ભૂલો થઈ શકે છે તેને સુધારવા માટે ન્યાયિક પદાનુક્રમમાં ઉચ્ચ સ્તરોની જોગવાઈ કરવામાં આવે છે."આવી સત્તાઓ ચોક્કસપણે નીચલા કેડરમાં ન્યાયિક વ્યક્તિઓ પર દ્વેષ ફેલાવવા માટે નથી.એક ન્યાયશાસ્ત્રીના શબ્દો યાદ રાખવા યોગ્ય છે કે 'એક

ન્યાયાધીશ જેણે કોઈ ભૂલ કરી નથી તે હજુ જન્મ્યો નથી'.ગૌણ ન્યાયતંત્રના સભ્યોને દોષિત ઠેરવવાથી વ્યવસ્થાને કોઈ ફાયદો થતો નથી કારણ કે જાહેર રેકૉર્ડ પર મૂકવાથી, તેમના પર મૂકવામાં આવેલા આક્ષેપ, ન્યાયિક સંસ્થાઓમાં લોકોના વિશ્વાસને હચમચાવે છે.આવી ટિપ્પણીઓ, જો ટાળી શકાય તેવી અને બિનજરૂરી હોય તો, ગૌણ ન્યાયતંત્રના સભ્યોને ટિપ્પણીઓને દૂર કરવા માટે ઉચ્ચ અદાલતનો સંપર્ક કરવા માટે મજબૂર કરે છે, જે કમનસીબ છે.

"બાબતમાં: 'કે 'એ જ્યુડિશિયલ ઓફિસર' [૨૦૦૧] ૩ એસ. સી. સી. ૫૪, ભારતના તત્કાલીન મુખ્ય ન્યાયાધીશની અધ્યક્ષતાવાળી બેન્ચ પાસે આવા મુદ્દાને ઘણી વિગતો અને ઘણા ખૂણાઓથી ઉકેલવાનો પ્રસંગ હતો.આ અદાલતે ઉચ્ચ અદાલતોને યાદ અપાવ્યું હતું કે ગૌણ ન્યાયતંત્ર પર તેમને સોંપવામાં આવેલ દેખરેખ અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ મિત્ર, તત્વજ્ઞાની અને માર્ગદર્શકની જેમ થવો જોઈએ.ઉચ્ચ સ્તરોમાં નિહિત શક્તિ ચાબુક તોડવા માટે અથવા નીચલા સ્તરોમાં રહેલા લોકો દ્વારા કરવામાં આવેલી ભૂલો, ભૂલો અથવા નિષ્ફળતાઓ પર બદલો લેવા માટે નથી, જે સિસ્ટમ માટે સારું નથી, પરંતુ સિસ્ટમને સુદૃઢ કરવાના હેતુથી તેનો ઉપયોગ કરવો પડે છે જેથી જાણતાં અથવા અજાણતાં કરવામાં આવેલી ભૂલો, ભૂલો અથવા નિષ્ફળતાઓનું પુનરાવર્તન ન થાય.જ્યારે ઉચ્ચ અદાલતો તેના સભ્યોને દોષિત ઠેરવે છે ત્યારે ગૌણ ન્યાયતંત્ર પર જે પરિણામો આવે છે તેની અદાલતે સચિત્ર રીતે ગણતરી

કરી હતી, જે કેટલીકવાર ન્યાયિક શક્તિના પ્રદર્શન માટે બિનજરૂરી હોય છે.આ અદાલતે ધ્યાન રાખ્યું હતું કે તેના અવલોકનોને ગેરસમજ ન થાય અને એક વૈકલ્પિક, સલામત અને સલાહભર્યો માર્ગ સૂચવ્યો હતો જેથી ગૌણ ન્યાયતંત્રના સભ્યો માટે ન્યાયી અને ન્યાયી હોય, જેમના વર્તન અથવા વર્તનની સુનાવણી દરમિયાન નોંધ લેવામાં આવી હોય.આ અદાલતે સૂચવ્યું:-

"ન્યાયિક અધિકારીનું વર્તન, તેના માટે અયોગ્ય, ન્યાયિક બાજુના મામલાની સુનાવણી કરતા ઉચ્ચ ન્યાયાલયના ન્યાયાધીશના ધ્યાનમાં આવ્યા પછી, કેસ નો નિકાલ તેના ગુણદોષો પર ઉચ્ચાર કરીને કરી શકાય છે, પરંતુ ન્યાયિક ઘોષણામાં તપાસ હેઠળ કેસનો નિર્ણય લેનારા ગૌણ ન્યાયિક અધિકારીની ટીકા અથવા "વર્તન" પરના અવલોકનોને ટાળી શકાય છે.સાથે સાથે, મુખ્ય ન્યાયાધીશને ગુપ્ત પત્ર અથવા નોંધ મોકલીને સંબંધિત ગૌણ ન્યાયાધીશના વર્તનનું વર્ણન કરતી હકીકતો તરફ માનનીય મુખ્ય ન્યાયાધીશનું ધ્યાન આકર્ષિત કરવા માટે અલગથી કાર્યાલયની કાર્યવાહી તૈયાર કરી શકાય છે.ત્યારબાદ મુખ્ય ન્યાયાધીશ માટે ગૌણ ન્યાયિક અધિકારી સાથે તેના પોતાના સ્તરે અથવા નિરીક્ષણ ન્યાયાધીશ દ્વારા અથવા આ બાબતને તેની વિચારણા માટે સંપૂર્ણ અદાલત સમક્ષ મૂકીને કાર્યવાહી કરવાની છૂટ રહેશે.આ રીતે લેવામાં આવેલી તમામ કાર્યવાહી વહીવટી પક્ષની

રહેશે.સંબંધિત ગોણ ન્યાયાધીશને તેમની સ્થિતિ સ્પષ્ટ કરવાની અથવા તેમણે જે સંજોગોમાં કામ કર્યું હતું તે રજૂ કરવાની તક મળશે.તેમની નિંદા કરવામાં નહીં આવે અને જો નિર્ણય તેમના માટે પ્રતિકૂળ હશે, તો તે વહીવટી બાજુએ હોવાથી, કાયદા હેઠળ તેમના માટે કોઈ ઉપાય ઉપલબ્ધ હશે.તેને પ્રતિકારક બનાવવામાં નહીં આવે " .

વર્તમાન કેસની હકીકતો પર ચર્ચા કરતા, અમારો અભિપ્રાય છે કે રજમી એપ્રિલ, ૨૦૦૧ના રોજનો આદેશ પસાર કરનાર ઉચ્ચ ન્યાયાલયના વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે કદાચ તે અવલોકનો કર્યા ન હોત અને વિભાગીય તપાસ શરૂ કરવાનો નિર્દેશ આપ્યો ન હોત, જો તેમણે એક દિવસ રાહ જોઈ હોત જ્યારે ટ્રાયલ કોર્ટના પીઠાસીન ન્યાયાધીશ દ્વારા આપવામાં આવેલ લેખિત અને વિગતવાર સમજૂતી તેમની સમક્ષ ઉપલબ્ધ થઈ હોત.તે ન્યાયિક રીતે નોંધપાત્ર હકીકત છે કે ગોણ અદાલતો પર વધુ પડતો બોજ હોય છે અને તેમને એવા કેસોની સંખ્યા સાથે વ્યવહાર કરવા માટે કહેવામાં આવે છે જે ન્યાયાધીશ વાજબી રીતે સંભાળી શકે તેના પ્રમાણમાં સંપૂર્ણપણે બહાર હોય છે.તેમ છતાં તેઓ તેમનો શ્રેષ્ઠ પ્રયાસ કરે છે.અપીલકર્તાએ તેના સ્પષ્ટીકરણમાં તેની સામે કેસોની વિશાળ પેન્ડન્સી, સાક્ષીઓની સંખ્યા (આશરે ૬૦) કે જેની સુનાવણી પૂર્ણ કરતા પહેલા તપાસ કરવાની જરૂર હતી, અવિનયી પ્રક્રિયા સેવા આપતી એજન્સી અને ફરીથી પ્રક્રિયાઓ, સમન્સ અને વોરંટ જારી કરતી અદાલતમાં વધુ

પડતા બોજવાળા કારકુન તરફ ધ્યાન દોર્યું છે, અને આ બધાની ટોચ પર સંખ્યાબંધ આરોપી વ્યક્તિઓ માટે હાજર રહેલા વિવિધ વકીલોની સંખ્યા કે જેઓ તેમની સગવડ પર કોર્ટ દ્વારા પણ સમાવવામાં આવે છે તેનો આગ્રહ રાખે છે. ઉચ્ચ ન્યાયાલયના વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે પણ અનુચિત ઉતાવળ સાથે કામ કર્યું હતું કારણ કે તેમણે તે જ દિવસે ટ્રાયલ જજ પાસેથી ખુલાસો માંગવા પર ભાર મૂક્યો હતો અને તે પણ ટેલિફોનથી. અમારા મતે ૨૮મી એપ્રિલ, ૨૦૦૧નો ખુલાસો વાજબી છે અને ૮મી માર્ચ, ૨૦૦૧ના રોજ વિદ્વાન સિંગલ જજ દ્વારા આપવામાં આવેલા આદેશોનું કથિત રીતે પાલન ન કરવાના કારણોને સંતોષકારક રીતે સમજાવે છે.

ઉચ્ચ અદાલતે તેના વિવાદિત આદેશમાં ૨૭મી એપ્રિલ, ૨૦૦૧ના આદેશમાં સમાવિષ્ટ ટિપ્પણીઓને કાઢી નાખવાનો અને અપીલકર્તાને પૂર્વગ્રહયુક્ત કરવાનો નિર્દેશ આપવો જોઈતો હતો.

અપીલની મંજૂરી છે. ગૌણ ન્યાયતંત્રના સભ્ય આર. વી. દ્વારા ઉચ્ચ અદાલતમાં દાખલ કરવામાં આવેલી અને વિવાદિત આદેશ દ્વારા નિકાલ કરવામાં આવેલી અરજીને મંજૂરી આપવામાં આવશે. ૨૭મી એપ્રિલ, ૨૦૦૧ના આદેશમાં અપીલકર્તા સામે કરવામાં આવેલા પ્રતિકૂળ અવલોકનો અને તેમાં સમાવિષ્ટ નિર્દેશને દૂર કરવામાં આવશે.

પૂર્ણ કરતા પહેલા, અમે સ્પષ્ટ કરીએ છીએ કે અમે નિરીક્ષણો કાઢી નાખવા અને ન્યાયિક આદેશમાં સમાવિષ્ટ નિર્દેશોને રદ કરવાનો નિર્દેશ આપ્યો છે કારણ કે અમને લાગે છે કે તે બિનજરૂરી હતા અને ન્યાયિક અધિકારીને સુનાવણીની તક આપ્યા વિના ન્યાયિક આદેશનો ભાગ ન બનાવવો જોઈએ. જો કે, આ આદેશ હાઈકોર્ટના માર્ગમાં નહીં આવે, જો તે ભારતના બંધારણની કલમ ૨૩૫ હેઠળ તેને આપવામાં આવેલા અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરીને કોઈ કાર્યવાહી શરૂ કરવાનું પસંદ કરે છે, પરંતુ ૨૭મી એપ્રિલ, ૨૦૦૧ના આદેશમાં આપવામાં આવેલા અવલોકનો અને નિર્દેશોથી સ્વતંત્ર છે.

આર પી.

અપીલને મંજૂરી આપવામાં આવી છે.

This judgment has been translated using AI Tool - SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.